Suomen Vetyklusteri ry lausunto

Suomen Vetyklusterin lausunto U 31/2026 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi teollisen kapasiteetin kiihdyttämisestä ja vähähiilistämisestä strategisilla aloilla sekä asetusten (EU) 2018/1724, (EU) 2024/1735 ja (EU) 2024/3110 muuttamisesta.

Suomen Vetyklusteri kiittää mahdollisuudesta lausua komission ehdotuksesta teollisen kapasiteetin kiihdyttämistä ja vähähiilistämistä koskevaksi asetukseksi (Industrial Accelerator Act). Pidämme tärkeänä, että Euroopan unionissa vahvistetaan teollista kilpailukykyä, lisätään puhtaiden ratkaisujen kysyntää ja edistetään investointeja strategisilla aloilla. Suomelle EU-markkinoiden kehittyminen on keskeistä, koska vetytalouden investoinnit ovat luonteeltaan vientivetoisia ja riippuvaisia riittävästä eurooppalaisesta kysynnästä.

Suomen hallitusohjelman tavoitteena on, että Suomi tuottaa 10 % Euroopassa tuotetusta vihreästä ja vähähiilisestä vedystä. Suomella on merkittävä mahdollisuus luoda uusia investointeja, teollista kasvua ja työpaikkoja vetytalouden arvoketjussa. Tällä hetkellä investointien etenemistä hidastaa ennen kaikkea käyttösopimusten (offtake-sopimusten) puute, mikä johtuu siitä, että lainsäädäntöön perustuvat käyttövelvoitteet ajoittuvat vasta 2030-luvulle.

Vetytalous on keskeinen mahdollistaja asetuksen tavoitteiden saavuttamisessa erityisesti energiaintensiivisen teollisuuden, liikenteen ja kemianteollisuuden vähähiilistämisessä. Vetyklusterin näkemyksen mukaan asetuksen tavoitteet teollisen kapasiteetin kasvattamisesta eivät toteudu ilman ennakoitavaa kysyntää. Vetytalouden investoinnit edellyttävät tarjontatoimien lisäksi kysyntää vahvistavia mekanismeja. Euroopan tasolla on tarpeen luoda edelläkävijämarkkinoita (lead markets), joissa kysyntä syntyy sääntelyyn perustuvien velvoitteiden ja markkinamekanismien kautta. Mandaatit ovat keskeinen väline tämän kysynnän käynnistämisessä ja teollisen kapasiteetin rakentamisessa. Samalla on varmistettava, että kysyntätoimet vahvistavat Euroopan kilpailukykyä, resilienssiä ja omavaraisuutta eivätkä heikennä investointiympäristön ennakoitavuutta.

Jatkovalmistelussa on tärkeää tunnistaa vetytalouden arvoketju kokonaisuutena, mukaan lukien elektrolyysi, vedyn käyttö, synteettiset polttoaineet sekä hiilidioksidin talteenotto ja hyödyntäminen.

Alkuperä- ja vähähiilisyysvaatimusten tulee olla selkeitä, ennakoitavia ja investointeja tukevia. Vaatimusten tulee olla riskiperusteisesti kohdennettuja ja riittävän vakaita, jotta yritykset voivat tehdä pitkäjänteisiä investointipäätöksiä. On tärkeää varmistaa, etteivät alkuperävaatimukset estä uusien arvoketjujen syntymistä tilanteessa, jossa kaikkia tarvittavia komponentteja ei vielä tuoteta Euroopassa. Samalla on vältettävä hallinnollisen taakan kasvua ja varmistettava vaatimusten käytännön toteuttamiskelpoisuus yritysten näkökulmasta. Lisäksi ehdotuksen kauppapoliittiset vaikutukset voivat joillakin sektoreilla nostaa kustannuksia ja heikentää investointien edellytyksiä.

Suomen Vetyklusteri pitää tärkeänä, että Eurooppa säilyy houkuttelevana investointikohteena myös ulkomaisille investoinneille. Vetytalous edellyttää suuria, pääomavaltaisia hankkeita, joten sääntelyn tulee vahvistaa investointiedellytyksiä sekä Euroopan resilienssiä ja omavaraisuutta.

Asetuksen tavoitteita tukevat lupamenettelyjen nopeuttaminen ja hallinnollisten prosessien sujuvoittaminen. Lupaprosessien digitalisointi voi merkittävästi parantaa investointien toteutettavuutta, kunhan sääntely pysyy selkeänä eikä lisää tarpeetonta hallinnollista taakkaa. On tärkeää, että EU-tason sääntely jättää jäsenvaltioille riittävän liikkumavaran hyödyntää ja kehittää kansallisia lupakäytäntöjä, jotka jo toimivat tehokkaasti.

Suomi on kilpailukykyinen investointiympäristö vedyn tuotannolle ja jatkojalostukselle. Suomessa on saatavilla kustannustehokasta puhdasta sähköä, biogeenistä hiilidioksidia ja toimivaa infrastruktuuria. Tämä parantaa investointien kannattavuutta ja tukee energiajärjestelmän tehokkuutta. Kilpailuedun säilyttäminen edellyttää kuitenkin lupamenettelyjen jatkuvaa kehittämistä. Asetuksessa ehdotetut keinot voivat vauhdittaa investointeja, kunhan ne eivät lisää hallinnollista taakkaa tai vääristä markkinaehtoista investointilogiikkaa.

Vetytalouden kehitys edellyttää riittävää ja kilpailukykyistä puhtaan sähkön tuotantoa sekä vedyn ja hiilidioksidin siirtoon ja hyödyntämiseen liittyvän infrastruktuurin kehittämistä samanaikaisesti teollisten hankkeiden kanssa. Biogeenisen hiilidioksidin hyödyntäminen mahdollistaa korkean jalostusarvon tuotteiden valmistuksen ja vahvistaa Euroopan teollista kilpailukykyä.

Komissio valmistelee useita vetytalouden toimintaympäristöön vaikuttavia säädösehdotuksia. Suomen kannalta on tärkeää vaikuttaa näiden valmisteluun ennakoivasti.

Suomen Vetyklusteri korostaa, että asetuksen tavoitteet saavutetaan vain, jos sääntely tukee samanaikaisesti kysyntää, investointiympäristön ennakoitavuutta, infrastruktuuria ja koko arvoketjun kehitystä.

EU:n sääntelyn tulee varmistaa, etteivät unionin ulkopuolella tuotetut vety- ja vetypohjaiset tuotteet heikennä eurooppalaisen teollisuuden kilpailukykyä tai ohjaa investointeja unionin ulkopuolelle.

Lausunnonantajasta

Suomen Vetyklusteri on yli 80:n yrityksen ja toimialaliiton vuonna 2021 perustama yhteenliittymä, joka edistää Suomen puhdasta siirtymää ja vetytalouden kehittymistä Suomessa. Vuoteen 2035 mennessä kotimaisella vetyarvoketjulla on mahdollisuus tuottaa jopa 30 miljardia euroa lisäarvoa kansantalouteen ja luoda samalla 100 000 työpaikkaa.

Lisätietoa:

Riitta Silvennoinen

Suomen Vetyklusteri ry, toiminnanjohtaja

+358 50589 3036

riitta.silvennoinen@h2cluster.fi